

самбль «Веселка». Реліг. громади: УПЦ МП, євангелістів християн-баптистів. Встановлено мемор. комплекс воінам-землякам, які загинули під час 2-ї світ. війни. Серед видат. уродженців – д-ри н. математик *А. Шишков*, правознавець *А. Бобкова*. (Див. іл. на с. 292).

В. Ф. Черемісова

ЖЕЛВАТИХ

Володимир Вікторович

(псевд. – Владимир Светов; 03. 04. 1953, с. Пишма Свердлов. обл., РФ) – письменник. Чл. НСПУ (2003). Закін. фіз. ф-т Сімфероп. ун-ту (1985). Пише рос. мовою. Автор кн. «Математические начала диалектики» (Сф., 1994), зб. новел і оповідань «Групповой секс» (Феодосия, 1996), «Прозитальные новеллы» (Сф., 1999). В основі творів Ж. – діалектичні протиріччя життя людини.

В. С. Бушняк

ЖЕЛДЕЦЬ

– річка у Жовківському, Кам'янка-Бузькому і Сокальському районах Львівської області, права притока *Рати* (басейн *Західного Бугу*). Бере початок поблизу с. Підлісне Жовків. р-ну. Довж. 48 км, пл. бас. 227 км². Лісистість бас. 20 %, заболоченість – 14 %, розораність – 50 %. Шир. долини від 0,5 км у верхів'ях до 1 км у серед. і 3 км у нижній течія. Річище каналізоване, шир. 5–10 м. Похил річки 1,1 м/км. Живлення переважно снігове і дощове. Замерзає на поч. грудня, скресає у серед. березня. На Ж. – невелике водосховище, а в басейні річки – *Желдецька осушувальна система*. Воду використовують для тех. потреб, рекреації, розведення риби.

І. П. Ковальчук

ЖЕЛДЕЦЬКА

ОСУШУВАЛЬНА СИСТЕМА

– меліоративна система у Львівській області, у басейні *Желдеця* (притока *Рати*). Створ. 1956–69. Регулює водний режим на пл. 14 767 га (65 % пл. водозбору Желдеця). Гідрогел. умови території визначаються наявністю 2-х водонос. горизонтів – крейдового й антропогенного. Ґрунти в зоні дії Ж. о. с. переважно лучні опідзолнені та лучно-болотні. Річище річки у більшій частині відрегульоване і виконує роль магістрал. каналу осушув. системи. Осушування відбувається від-

критими каналами. На магістрал. каналі споруджено 2 перегороджув. споруди, 4 мости і 5 перепадів. Канал 2-го порядку (бічний) – частина річища *Рати*. Рівень води в каналах регулюють за допомогою гідротех. споруд, переважно закритого типу. Для забезпечення зволоження ґрунту в посушливі періоди споруджено 2 ставки пл. 4,5 га поблизу с. Підлісне (Жовків. р-н) і 4 га поблизу с. Грабовець (Кам'янка-Бузький р-н). Осушені землі використовують для вирощування овочів та корм. трав.

Літ.: Водне господарство в Україні. К., 2000.

А. В. Яцик

ЖЕЛЕЗНЯК

Артур Юрійович (16. 02. 1971, Харків) – композитор, продюсер. Закін. Київ. ун-т культури і мист-в (1996). З 12 р. пише музику. 1983–89 – музикант кількох рок-гуртів у Києві. Від 1992 як продюсер та автор пісень брав участь у створенні муз. колективів «Mystery» (1993; випущено альбоми «Condemned to life», 1996 та «Оркестр Хаос», 1998), «Версаль» (1998; випущено альбом «Ангел північного вікна», 2002), «Тельма і Луїза», «Авіатор» (обидва – 2005). Працює у телепроектах «Шанс»,

«Фабрика зірок». Автор низки пісень для фіналістів цих проектів, а також для І. Білик («15 кроків», «Якщо ти хочеш», «Голос», «Назавжди», «Київ–Ленінград», «Не така, як всі», «Про кохання»), В. Козловського («Шекспір»), Асії Ахат («Потрібно просто кохати»), О. Воєвучького («Листопадом», «В останній раз», «Курортний роман»), для гуртів «4 королі» («Листя», «Щоденник», «Нічого не трапилось») та «Авіатор» («Береги», «Подарунк», «Покохай мене», «Таємниця», «Повертайся»).

В. Ф. Шинкарук

ЖЕЛЕЗНЯК

Вадим Георгійович (26. 05. 1947, м. Пушкін Ленінгр. обл.) – фахівець у галузі АСК і проектування об'єктів нафтогазової промисловості. Д-р тех. н. (1996), проф. (2005). Закін. Севастоп. приладобуд. ін-т за спеціальностями кораблебудування та судноремонт (1970) і автоматика та телемеханіка (1973). Працював у ЦКБ «Корал» (Севастополь, 1970–80); від 1980 – у Севастоп. тех. ун-ті: зав. каф. проектування й теорії корабля (1987–89), дир. департаменту кораблебудування (1992–96), зав. каф. кораблебудування й океанотехніки (1996–2001); від 2001 – дир. Севастоп. філії Європ. ун-ту. Наук. дослідж.: техніка освоєння шельфу, проектування тех. систем, екон.-матем. моделювання склад. тех. систем.

Пр.: Предлагаемая технология строительства подводного перехода газопровода через Байдарацкую Губу // Строительство трубопроводов. 1991. № 9; Алгоритмы управления балластной системой полупогруженных буровых установок // Вест. Севастоп. тех. ун-та. 1997. № 7; Проблемы обеспечения безопасности при строительстве морских подводных трубопроводов // Сб. тр. Севастоп. ин-та ядер. энергет. и пром-сти. 1999. № 2; Методика оценки экономической эффективности морских многофункциональных систем // Системы контроля окружающей среды: Сб. науч. тр. Св., 2008.

В. І. Плаксин

ЖЕЛЕЗНЯК

Йосип Аронович (18. 05. 1918, м-ко Олевськ, нині смт Житомир. обл. – 28. 12. 1997, Київ) – гідролог. Д-р тех. н. (1966), проф. (1971). Учасник 2-ї світ. війни. Держ. нагороди СРСР. Закін. Київ. гідрометеорол. ін-т (1946). Працював 1949–63 в Ін-ті гідрології та гідротехніки АН УРСР; 1963–86 – в Укр. н.-д. гідрометеорол. ін-ті; 1963–82 – зав. лаб. регулювання стоку, 1982–86 – ст. н. с.-консультант; 1986–90 – в Укр. НДІ гідротехніки і меліорації (усі – Київ); ст. н. с.-консультант. Вивчав умови форму-

вання та методи розрахунку витрат води; закономірності руху паводк. хвиль у річках і водосховищах; роль асинхронності опадів та витрат води при визначенні водних ресурсів.

Пр.: А. В. Огієвський та його наукова спадщина // Вісті Ін-ту гідрології та гідротехніки АН УРСР. 1963. Т. 20; Е. В. Опкоков и его научное наследие // Тр. Укр. н.-и. гидрометеорол. ин-та. 1971. Вып. 104 (співавт.); А. В. Огієвський и его макрогенетическая теория поверхностного стока: К 90-летию со дня рожд. // Там само. Вып. 207.

І. І. Калантиренко

ЖЕЛЕЗНЯК

Микола Григорович (17. 04. 1960, смт Березна Менського р-ну Черніг. обл.) – мовознавець. Канд. філол. н. (1989). Дійс. чл. НТШ (2009). Закін. Київ. пед. ін-т (1985). Працював у Ін-ті мовознавства АН УРСР (1989–90);

у 1991–98 – вчений секр., згодом (на громад. засадах) – заст. голови Укр. міжнар. ком-ту з питань науки і культури при НАНУ. Один з ініціаторів створення (1998) і кер. Координац. бюро Енциклопедії Сучас. України НАНУ, на базі якого організовано Ін-т енциклопед. дослідж. НАНУ: від 2004 – заст. дир. з наук. роботи, від 2008 – в. о. дир.; водночас від 1990 працює на каф. укр. мови Нац. пед. ун-ту (усі – Київ). 2009 обраний головою НТШ у Європі. Відп. секр. Гол. редколегії Енциклопедії Сучас. України (від 1998) та

530 автор низки статей до неї й енциклопедії «Українська мова» (К., 2000; 2004; 2007). Співзасновник книжк. серії «Із словникової спадщини» (від 2008) для перевидання укр. термінол. словників поч. 20 ст. Наук. дослідж.: укр. діалектологія, зокрема діалект. синтаксис; сучас. укр. літ. мова, її історія та функціонування в Україні й діаспорі; біографістика та енциклопедознавство.

Пр.: Семантико-синтаксичні особливості складних прийменників в українських говірках // Мовознавство. 1989. № 6; Мовознавча спадщина Всеволода Михайловича Ганцова // Там само. 1990. № 3; Синтаксеми для вираження приблизної кількості в українських східнополіських говірках // Дослідж. з укр. діалектології: Зб. наук. пр. К., 1991; До проблеми дослідження говірок української мови на півдні Бразилії // Другий Міжнар. конгрес українців. Львів, 22–28 серп., 1993 р.: Доп. та повідомлення. Мовознавство. Л., 1993; Синтаксеми «через+N_{acc}» та «крізь+N_{acc}» в українських східнополіських говірках // Наук. часопис Нац. пед. ун-ту. Сер. 10. Проблеми граматики і лексикології укр. мови: Зб. наук. пр. К., 2008. Вип. 4; Історія енциклопедичної справи в Україні // Україна дипломатична. Вип. 10. К., 2009.

А. І. Жуковський

ЖЕЛЕЗНЯК

Олег Олександрович (13. 11. 1955, с. Кархівка Черніг. р-ну Черніг. обл.) – астроном. Д-р фіз.-мат. н. (1996), проф. (1997). Закін. Черніг. пед. ін-т (1977).

Працював у Шемахин. астрофіз. обсерваторії АН Азерб. РСР (1981–90); Уман. пед. ун-ті (Черкас. обл., 1990–2001): від 1997 – проф. каф. фізики та математики, від 1998 – зав. н.-д. лаб. теор. астрофізики і гравітації. Від 2001 – зав. каф. аерокосміч. геодезії Нац. авіац. ун-ту (Київ). Віце-президент Укр. астрон. асоціації (1998–2006). Досліджує властивості небес. світил і самогравітац. систем.

Пр.: О шланговой неустойчивости в кольцевых образованиях галактик // КФНТ. 1989. Т. 5, № 4; Устойчивость самогравитирующей кольцевой поло-

сы в дифференциально вращающейся галактике // Там само; О гидродинамических вихрях в газовых дисках галактик // Там само. № 5; До проблеми самогравітуючих дисків в теорії потенціалу // Вісн. Астрон. школи. 2000. № 2; Акреція газопилової речовини у несиметричному гравітаційному полі еліптичної галактики, що обертається // Там само. 2001. № 1 (усі – співавт.).

Ю. М. Краснобокий

ЖЕЛЕЗНЯК

Олександр Володимирович (09. 05. 1965, Івано-Франківськ) – скульптор. Чл. НСХУ (1993). Закін. Одес. художнє уч-ще (1985; викл. В. Патров). На твор. роботі. Осн. галузі – монум. і станк. скульптура, художня кераміка.

Учасник обл., всеукр. та міжнар. мист. виставок від 1985. Від кін. 1990-х рр. – у Нью-Йорку. Створює пам'ятники, оформляє інтер'єри. Автор оригін. робіт у техніці димленої кераміки, що вражають довершеністю форми. Інтерпретує кращі зразки нар. мист-ва. (Див. іл. на с. 282).

О. Железняк. «Ніжність». 1993. Глина, ліплення

Тв.: «Марія» (1989), «Явлення», «Химера», «Замилування» (усі – 1991), «Ніжність» (1993), «Молитва» (1995); мемор. дошка С. Недільському (1990, м. Коломия); пам'ятники – до 100-річчя еміграції українців за океан (с. Нижній Березів Косів. р-ну; обидва – Івано-Фр. обл.), воїнам-інтернаціоналістам (Івано-Франківськ; обидва – 1992); цикл «Чудозвірі» (1993–95); серія «Амазонки» (1994–95).

І. П. Токарук

ЖЕЛЕЗНЯК

Олена Львівна (23. 02. 1968, Київ) – графік. Чл. НСХУ (2008). Закін. Нац. тех. ун-т України «Київ. політех. ін-т» (1996; викл. О. Нечипоренко). Осн. галузь –

книжк. графіка. На твор. роботі. Учасниця всеукр. та міжнар. книжк. виставок від 2000. Розробляє концепції, дизайн, макети книжок та реклам. продукції, здійснює художнє фотозйомки. Співпрацює з київ. вид-вами «Балтія-Друк», «Довіра», «Освіта», «Генеза», «Амадей» тощо.

О. Железняк. Обкладинка кн. «Традиційна українська кухня в народному календарі». 2006

Виконала іл. до дит. енциклопедії «Дивосвіт» (2000), художнє оформлення та макетування кн. «Традиційна українська кухня в народному календарі» (2006, призер Всеукр. конкурсу «Книжка року»), фотоальбоми «Коло вічності українських Карпат» (2007, лауреат Моск. книжк. виставки) та «Чернівці» (2008), кн. «Україна: литовська доба 1320–1569» (2009, призер Всеукр. конкурсу «Книжка року»; усі – Київ). (Див. іл. на с. 286).

А. А. Григорул

ЖЕЛЕЗНЯК

Омельян Савелійович (08(21). 08. 1909, с. Грибова Рудня, нині Ріпкин. р-ну Черніг. обл. – 21. 06. 1963, Київ) – майстер художньої кераміки. Засл. майстер нар. творчості УРСР (1960). Від 1930 працював у Києві: на цегел. з-ді; від 1946 – у майстерні арх.-худож. кераміки Академії арх-ри та буд-ва УРСР. У творчості відтворював побут, укр. фольклор, історію України, персонажів літ. творів. Вироби експонувалися на Міжнар. худож. виставках у

Парижі (1957), Софії (1958), Нью-Йорку (1959), Будапешті (1965), Монреалі (1968). Створював баньки, макітри, барильця, куманці, попільнички; скульптурні іл. до творів Т. Шевченка, М. Гоголя, байок І. Крилова, нар. казок

та пісень; коників, баранців, оленяток, козликів, птахів, фантаст. звірів. Декор. посуд Ж. відзначається стиліст. цілісністю, чіткістю конструкції. Скульптурні образи створив у гуморист. та лірич. ключі. Декор. розпис творів Ж. виконала Н. Федорова. Окремі роботи зберігаються у Міжнар. музеї кераміки (Женева), МУНДМ, Рос. етногр. музеї (С.-Петербург). (Див. іл. на с. 287).

О. Железняк. «Оленяtko». 1954. Глина, поливи, емалі

Тв.: скульптури – «Мені тринадцятий минало...» (1949; 1961), «Оленяtko», «Коваль Вакула верхи на чортові» (обидві – 1954), «Гонта з синами», «Тачанка» (обидві – 1956), «Прощання з козаком», «Козак Мамай» (обидві – 1962); декор. вставки – «Іжак», «Каченя» (обидві – 1963).

Літ.: Сакович І. Народний мастер Емельян Железняк // Декор. искусство СССР. 1959. № 7; Омельян Железняк: Каталог. К., 1965; Мусієнко П. Н. Омельян Железняк: Альбом. К., 1970; Крутенко Н. Майстер кераміки О. Железняк // НТЕ. 1989. № 6; Сержант Л. Від ремесла до мистецтва // Нар. мист-во. 2000. № 1–2.

Н. Г. Крутенко

ЖЕЛЕЗНЯК

Світлана Миколаївна (31. 12. 1967, Львів) – графік і живописець. Чл. НСХУ (1993). Закін. Укр. АМ (Київ, 1993; майстерня Г. Галинської). Працювала 1993–99